

prof. Ing. Mária Uramová, PhD., Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici

OPONENTSKÝ POSUDOK

na habilitačnú prácu PhDr. Mariana Šuplatu, PhD. pod názvom „Vplyvy manažmentu Európskej komisie na vybrané procesy v Slovenskej republike“ predloženej v rámci habilitačného konania o udelenie titulu docent v odbore 3.3.15. manažment na Fakulte managementu UK v Bratislave

Oponentský posudok predkladám na základe vymenúvacieho dekrétu podpísaného dekanom FM UK prof. RNDr. Jozefom Komorníkom, DrSc. zo dňa 08. 04. 2014. Okrem vymenúvacieho dekrétu a habilitačnej práce mi boli doručené prílohy: životopis uchádzača, pedagogická a publikačná činnosť uchádzača, charakteristika najdôležitejších vedeckých výsledkov uchádzača a kritériá FM UK pre habilitačné a vymenúvacie konanie.

Habilitačná práca predstavuje súbor vedeckých štúdií uchádzača, ktoré v logickej nadväznosti prezentujú vybrané výsledky autora v špecifických oblastiach manažmentu a ich rôzneho vplyvu na vybrané stránky spoločenského vývoja Slovenskej republiky. Výber súboru prác autorom možno považovať za uvážlivý a premyslený tak, aby v čo najvyššej podobe prezentoval vlastný postoj k vybraným aspektom manažmentu s dôrazom na manažment Európskej komisie. Výnimočnosť habilitačnej práce spočíva v tom, že jej autor akcentuje pozornosť na doteraz málo skúmané aspekty manažmentu jednej z najdôležitejších nadnárodných inštitúcií – Európskej komisie, ktorá (slovami autora, s. 2) „.....ovplyvňuje dennodenný život viac ako pol miliardy občanov žijúcich vo vnútri Európskej únie, ale aj ľudí žijúcich v okolitom svete“.

Štruktúra habilitačnej práce okrem úvodu, záveru a príloh pozostáva z troch celkov, v ktorých autor zaujíma stanovisko k vybraným aspektom manažmentu Európskej komisie, k vplyvom európskej integrácie na vybrané procesy v SR a k manažmentu Európskej komisie z pohľadu budúcnosti (výziev a perspektív) Európy. Oceňujem tvorivý prístup autora v tom, že jednotlivé časti obsahujú koncentrovaný vstupný i sumarizujúci text, ktorý objasňuje dôvody, zmysel a miesto príslušnej časti v celkovom texte habilitačnej práce a súčasne ním otvára priestor pre odbornú a vedeckú diskusiu k skúmaným otázkam aj na základe aktualizovaných poznatkov a údajov.

V prvej časti habilitačnej práce sa autor venuje problémom riadenia decíznej sféry Európskej komisie, kde logicko-historickým prístupom a konfrontáciou existujúceho stavu v riadení decíznej sféry s teoretickými poznatkami a závermi významných predstaviteľov manažmentu dospieva k záveru, že proces zostavovania kabinetov eurokomisárov ako ústrednej súčasť Európskej komisie zásadným spôsobom ovplyvňuje kvalitu riadenia Európskej komisie, resp. európskych inštitúcií ako celku. Pre rozvoj teórie manažmentu sú

prínosné najmä tie časti, ktoré sa venujú manažérskym funkciám a roliam v aplikácii na kabinety eurokomisárov, ale aj princípom zostavovania kabinetov eurokomisárov a ich napĺňaniu v praxi. Prezentované poznatky na jednej strane zvyrazňujú fakt, že aj na úrovni Európskej komisie je dôležité rešpektovať všeobecne platné „pravidlá a normy“ manažmentu, na strane druhej je zrejmé, že Európska komisia ako špecifická inštitúcia vnáša do manažmentu celý rad nových prvkov a charakteristík, ktoré si zasluhujú hlbšie skúmanie a pozornosť zo strany odborníkov. V časti 1.2. sa autor habilitačnej práce podujal ukázať, ako a prečo dochádza aj v riadení kabinetov členov Európskej komisie k inováciám. Impulzy k inováciám, ktoré boli vyvolané zlyhaním vnútorných riadiacich procesov Európskej komisie (netransparentnosťou v procese zostavovania kabinetov eurokomisárov) autor hodnotí objektivizovane a opiera sa o teoretické prístupy k inováciám, najmä o prístupy Jozefa A. Schumpetera, ktorý sa dodnes považuje za „otca“ inovácií. Autor habilitačnej práce, nielen v tejto časti, ale aj v ďalších častiach práce jednoznačne dáva najavo potrebu interdisciplinárneho prístupu k skúmaniu akéhokoľvek javu, tým viac javu zložitého, akým je v danom prípade manažment Európskej komisie. Prvú časť habilitačnej práce uzatvára problematika princípov tvorby a riadenia rozpočtu EÚ s akcentom na perspektívu 2014 – 2020. Touto časťou autor zvyrazňuje skutočnosť, že práve rozpočet EÚ, proces jeho prípravy, schvaľovania a následného dodržiavania výraznou mierou ovplyvňuje procesy aj na národnej úrovni. Zmeny, ku ktorým dochádza v priebehu času (2007-2013 a 2014-2020) vo finančnom rámci je dôležité nielen poznať, ale ich aj zakomponovať do rozhodovacích procesov tak na národnej, ako aj na nadnárodnej úrovni. Tieto zmeny súčasne odhaľujú aj novú kvalitu v orientácii jednotlivých politik a ich nástrojov, čo vyžaduje nové prístupy na rôznych úrovniach riadenia a rozhodovania viacerých subjektov, ovplyvňujúcich sociálno-ekonomický i politický vývoj.

Druhou časťou habilitačnej práce autor otvára problematiku vplyvu európskej integrácie na vybrané procesy v Slovenskej republike, pričom tieto vplyvy sleduje a analyzuje na príklade jedného z ťažiskových odvetví a smerov rozvoja – cestovného ruchu. Pre Slovenskú republiku je (alebo by mal byť) rozvoj cestovného ruchu nielen dynamický, ale aj prispievajúci k celkovému zvýšeniu konkurencieschopnosti ekonomiky ako celku a ako taký, celkom prirodzene, podlieha nielen pozitívnemu, ale aj negatívnemu vplyvu (na čo autor správne upozorňuje) integračných procesov. Rozhodovacie procesy na rôznych úrovniach a s rôznou mierou vplyvu i zodpovednosti môžu ovplyvniť nielen smerovanie formovania štruktúry národného hospodárstva, ale aj správanie sa ekonomických subjektov a ich voľbu o spôsobe využitia voľného času (ich preferencie). Možno sa stotožniť s názorom autora, že práve Schengenský systém môže významne ovplyvniť rozvoj cestovného ruchu, ale ho automaticky nezaručuje. Ďalším významným aspektom súvisiacim aj s cestovným ruchom a kvalitou riadenia jeho rozvoja je regionálna politika a jej uplatňovanie v konkrétnych podmienkach SR. Analýzou vybraných ekonomických dimenzií regionálnej politiky (napr. nezamestnanosti, PZI atď.) v podmienkach Slovenska autor zvyrazňuje skutočnosť, že nerovnovážny vývoj jednotlivých regiónov môže byť istým ohrozením dosiahnutia cieľov EÚ aj v budúcnosti. Premyslená a koordinovaná regionálna politika môže byť účinná len za istých predpokladov, medzi ktoré patrí aj cielené a vyvážené manažovanie rozmiestnenia vnútorných i vonkajších zdrojov a ich efektívneho využitia, vrátane zdrojov ľudských, finančných i materiálnych.

Autor (v spoluautorstve s P. Stachovou, s. 77) s využitím a aplikáciou teórií regionálneho rozvoja dospieva k záveru, že neexistuje jednotná cesta pre všetky regióny, ktorá by ich doviedla k rovnocennému, primeranému a udržateľnému rastu. Špecifické prístupy k riadeniu regionálneho rozvoja závisia od viacerých faktorov – demografických, geografických, ale aj kultúrnych či historicky daných. Ich poznanie a permanentné prehodnocovanie v nových podmienkach môže napomôcť zmierneniu napätia, ktoré je vyvolané nadmernou a v istom zmysle aj nežiaducou diferenciaciou regiónov (regionálnymi disparitami).

Výnimočné postavenie v štruktúre habilitačnej práce má tretia časť, ktorá je venovaná vybraným výzvam a perspektívam eurointegračných procesov a otázke, aká bude Európa v roku 2020? Autor sa opiera o vybrané vedecké teórie (O. Spenglera a A. Toynbeeho), ktoré sú zamerané na budúcnosť Európy a ktorých poznanie či osvojenie môže pomôcť lepšie pochopiť smerovanie Európy do budúcnosti vrátane ohrození, ktoré s týmto smerovaním súvisí. Prínosom prístupu autora je skutočnosť, že otvára priestor na vedeckú diskusiu nielen o budúcom smerovaní Európy, ale aj a najmä o poslaní a postavení jednotlivca – človeka k tomuto vývoju. Kultivácia ľudského „ducha“, ľudské práva, spravodlivosť, ale aj ďalšie hodnoty a normy civilizácie a pokroku považuje autor za podstatné a ničím nenahradiateľné. Formuláciou vybraných výziev a princípov pre rozhodovací proces a kľúčové politiky Európy autor naznačuje východiská pre riešenie súčasnej civilizačnej krízy, v ktorej sa Európa ako celok nachádza.

Vo vyššie uvedenom texte oponentského posudku som vyjadrila stanovisko k logickej štruktúre a obsahu jednotlivých častí habilitačnej práce, ktoré je jednoznačne pozitívne. Autor habilitačnej práce preukázal schopnosť uchopiť a vysvetliť (prípadne riešiť) problém s primeranou vedeckou erudíciou, poznaním historických súvislostí a ich konfrontáciou so súčasným dňom, primerane uplatnil interdisciplinárny prístup a obohatil teóriu manažmentu o celý rad špecifických a nových poznatkov. Jeho prístup je originálny, obohatený o konfrontáciu vlastného poznania s poznaním a výsledkami bádania iných (domácich i zahraničných) odborníkov, ale aj o konfrontáciu a overenie vlastných teoretických poznatkov v konkrétnej praxi, pri výkone manažérskej funkcie a poslania v špecifickej nadnárodnej inštitúcii v Európskej komisii.

Habilitačnú prácu po obsahovej i formálnej stránke hodnotím pozitívne a odporúčam ju k obhajobe v rámci habilitačného konania.

Na základe dokladovaných výsledkov v doterajšej pedagogickej, publikačnej i vedeckej činnosti, ako aj splnením kritérií pre habilitačné konanie na Fakulte managementu UK v Bratislave odporúčam po úspešnom habilitačnom konaní

udelieť PhDr. Marianovi Šuplatovi, PhD. titul docent v odbore 3.3.15. manažment.

V Banskej Bystrici, 23. 04. 2014